

M Ø T E

i EØS-utvalget

tirsdag den 26. februar kl. 15.15

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens leder, *Thorbjørn Jagland*.

Familie-, kultur- og administrasjonskomiteens medlemmer samt kommunalkomiteens medlemmer var innkalt for å delta i behandlingen av sak nr. 1.

Til stede var: Fra utenrikskomiteen: Thorbjørn Jagland, Inge Lønning, Åslaug Haga, Haakon Blankenborg, Kristin Halvorsen, Morten Høglund, Jon Lilletun, Lars Rise og Finn Martin Vallersnes.

Fra EFTA/EØS-delegasjonen: Vidar Bjørnstad og Gunn Karin Gjøl.

Varamedlemmer for EFTA/EØS: Eva M. Nielsen, Anne Berit Andersen og Per Ove Width.

Fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen: Sonja Irene Sjøli, Magnar Lund Berge, Per Sandberg, Peter Gitmark, Heikki Holmås, Anita Apeltun Sæle og Leif Christian Johansen.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: utenriksminister Jan Petersen og arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Norman.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: ekspedisjonssjef Sven Svedman, Utenriksdepartementet, ekspedisjonssjef Jan A. Halvorsen, Arbeids- og administrasjonsdepartementet, avdelingsdirektør Helge Skaara, Utenriksdepartementet, avdelingsdirektør Sissel L. Beckmann, Helsedepartementet og underdirektør Else Underdal, Utenriksdepartementet.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Rune Resaland.

D a g s o r d e n :

1. Orientering om status på områdene konkurranse- og arbeidslivspolitik og perspektivene for regelverksutviklingen framover v/ arbeids- og administrasjonsministeren.
2. Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 1. mars 2002. Se vedlagte brev fra Utenriksdepartementet, datert 19. februar d.å, med oversikt over de relevante rettsaker.
3. Eventuelt

S a k n r . 1

Orientering om status på områdene konkurranse- og arbeidslivspolitik og perspektivene for regelverksutviklingen framover v/ arbeids- og administrasjonsministeren

Statsråd Victor D. Norman: Det er tre temaer jeg har lyst til å orientere litt om. Det ene er arbeidet med en ny konkurranselov i Norge og harmonisering av den i forhold til EØS-reglene. Det andre er modernisering av konkurranselovgivningen og konkurransehåndhevingen i EU, og det tredje er handlingsplanen i EU for økt yrkesmessig og geografisk mobilitet.

På det første punktet, ny konkurranselov, har Regjeringen i tråd med anbefaling fra Konkurranselovutvalget besluttet at Konkurranselovutvalget skal legge EØS-avtalens artikler 53 og 54 til grunn som modell for utarbeidelse av ny norsk konkurranselov. Dette innebærer en betydelig EØS-tilpasning av reglene ved at den nye loven vil inneholde forbud mot konkurransebegrensende samarbeid og misbruk av markedsrett etter mønster av EØS-avtalens artikler 53 og 54.

Når Regjeringen har besluttet å legge EØS-avtalens konkurranseregler til grunn, skyldes det ikke at vi synes at EØS-reglene er spesielt ideelle – på mange måter har de svakheter. Men det at vi har en forskjellig oppbygning av konkurranselovgivningen i Norge i forhold til EØS-reglene, skaper store problemer både for konkurransemyndighetene og ikke minst for bedriftene. Substansielt sett har vi den samme type forbud i den norske loven

som man har i EØS-reglene, men de er utformet på måter som gjør det veldig vanskelig for bedriftene å orientere seg. Derfor kom Konkurranselovutvalget til at vi burde bygge opp den norske konkurranseloven på disse punktene etter EØS-mønster, og det har vi altså bedt Konkurranselovutvalget om å gjøre. Dette er spesielt viktig i forhold til den internasjonaliseringen som skjer i næringslivet. Gitt at mange bedrifter både skal forholde seg til norske regler og til EØS-reglene, er det viktig at de er bygd i hovedsak over samme lest.

Jeg har imidlertid lyst til å understreke at på ett viktig punkt følger vi ikke den linjen, og det gjelder fusjonskontroll – altså bedriftserved. Der legger vi ikke noen føringer på lovutvalgets arbeid. Vi mener at det er viktig at vi på dette punktet kan utforme reglene på en måte som vi synes er hensiktsmessig ut fra nasjonale hensyn, og der følger vi altså ikke opplegget fra EØS-reglene. – Det var det ene jeg hadde lyst til å si litt om.

Det andre, som for så vidt er beslektet, er EU-kommisjonens forslag til ny rådsforordning om håndheving av EF-traktatens artikler 81 og 82. Artiklene 81 og 82 i EF-traktaten er de punktene som svarer til EØS-artiklene 53 og 54, altså dem jeg nettopp omtalte i forhold til den nye norske konkurranseloven, og som gjelder forbud mot konkurransebegrensende avtaler og misbruk av dominerende stilling. Der har kommisjonen 27. september 2000 foreslått en ny rådsforordning om håndheving av disse reglene, og forslaget er ment å avløse dagens håndhevingsregime, som innebærer en veldig sterk grad av sentralisering i Brussel når det gjelder håndheving. De foreslåtte endringene er EØS-relevante og vil kunne få stor betydning både for EFTAs overvåkningsorgan og for konkurransemyndighetene og domstolene i EFTA-landene.

Forslagene har tre hovedformål:

- effektivisering av håndhevingen av EF-traktatens artikler 81 og 82
- bidra til mer ensartede rettslige konkurransevilkår for foretakene
- forenkle saksbehandling og byråkrati.

En vil legge størst vekt på håndhevingen, for det har direkte betydning for oss.

På bakgrunn av erfaringene med dagens regime foreslås det flere tiltak for å effektivisere håndhevingen av disse to EF-artiklene. Spesielt legges det opp til desentralisert håndheving,

ved at nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler gis kompetanse til å anvende artikkel 81 nr. 3 direkte. Derved vil ordningen som vi har med at kommisjonen kan gi dispensasjon, bortfalle. Siktemålet med dette er at nasjonale konkurransemyndigheter skal behandle saker av hovedsakelig nasjonal karakter, mens kommisjonen vil håndtere saker med betydelig grenseoverskridende effekt. I tillegg bortfaller systemet med notifikasjon og individuelle unntak. Dette innebærer at kommisjonen vil kunne bruke mer ressurser på etterforskning av mer alvorlige overtredelser av konkurransereglene, altså typisk etterforskning av karteller.

Samtidig, for å få mer ensartede konkurransevilkår, innebærer forslaget at EF-artiklene 81 og 82 gis eksklusiv anvendelse der et samarbeid eller misbruk av dominerende stilling kan påvirke handelen mellom medlemsstatene. Dette betyr at nasjonal konkurranselovgivning ikke vil være anvendelig i slike tilfeller.

Det er viktig å være klar over at hvis dette går igjennom, og det så inkorporeres i EØS-avtalen, vil det ha store konsekvenser for Norge. Det innebærer at et nytt regime for håndhevelse av EØS-artiklene 53 og 54 vil bli innført, som konkret betyr at Konkurransetilsynet og norske domstoler får adgang til å anvende EØS-artikkel 53 fullt ut, samtidig som EFTAs overvåkningsorgan, ESA, gis utvidede fullmakter til etterforskning. Dette vil kreve endringer i norsk lov – utover selve implementeringen av regelverket på forskriftsbasis. For eksempel har Konkurransetilsynet i dag ikke hjemmel til å håndheve disse artiklene. Slik sett innebærer det at det flyttes myndighet på håndhevingen fra Brussel til Norge, men det innebærer altså at vi vil måtte forandre norsk lovgivning.

Dette forslaget er for tiden til behandling i Rådet. Kommisjonen tar sikte på at forordningen skal vedtas i 2002 og tre i kraft i 2003, før en eventuell utvidelse av EU.

Selv om alle medlemslandene ser behovet for modernisering, er det mange av disse forslagene som er sterkt omdiskutert, særlig forslaget om at artiklene 81 og 82 kan brukes til fortrengsel for nasjonal konkurranselovgivning. Kommisjonen har derfor rett før jul fremlagt et kompromissforslag hvor det bl.a. åpnes for større grad av anvendelse av nasjonal rett.

Norske konkurransemyndigheter følger nøye denne prosessen i EU og drøfter regelmessig problemstillinger i EFTAs arbeidsgruppe for konkurransesaker. I denne sammenheng arbeides det særlig med å identifisere og utrede relevante problemstillinger i forhold til EØS-avtalen. Men dette er en viktig sak, og den vil, som sagt, kunne ha store konsekvenser for oss.

Den tredje saken jeg har lyst til å si lite grann om, krever i seg selv ikke noen beslutninger fra norsk side umiddelbart. Det gjelder EUs handlingsplan for kompetanseutvikling og mobilitet. Dette er en handlingsplan som er ledd i EU-landenes strategi for å gjøre den europeiske økonomien mer konkurransedyktig, mer sosialt rettferdig og bærekraftig – altså Lisboa-strategien. Den skal møte spesielt tre utfordringer:

- å få sterkere yrkesmessig mobilitet i Europa
- å få redusert hindrene for flytting innen og mellom EU-land
- å få bedre informasjon om jobbmuligheter i EU-området.

På det første punktet, med yrkesmessig mobilitet, er hovedvekten av tiltakene knyttet til tiltak på utdannelsessiden, og spesielt tiltak som kan bidra til harmonisering av europeisk utdanning. Der er Norge for lengst et foregangsland, så slik sett har vi gjort veldig mye av det EU nå legger opp til, og det skulle jo i hvert fall føre til at vi vil kunne bli tettere integrert i det europeiske arbeidsmarked, i den grad norske arbeidstakere ønsker det, for å si det slik.

Når det gjelder det andre punktet, tiltak for å fremme geografisk mobilitet, legges det også der vekt på tiltak knyttet til utdanning og kompetanseheving, og fjerning av legale og administrative barrierer for mobilitet bl.a. gjennom

- strengere håndhevelse av eksisterende regler om fri bevegelse og overføring av trygderettigheter
- fortsatt arbeid med å styrke det indre marked for handel med tjenester,
- enklere regler for gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner,
- raskere prosedyre for godkjenning av utdanninger og kvalifikasjoner mellom land,
- sterkere fokus på språkopplæring,
- utvikling av en felles innvandringspolitikk for EU

- direktivforslag om rettigheter for tredjelandsborgere i det indre marked.

Dette er tiltak som i hovedsak – jeg hadde nær sagt dessverre – ligger utenfor arbeidsområdet til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Det er Utdannings- og forskningsdepartementet, Sosialdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet som i hovedsak er berørt av dette, men det er viktige tiltak.

Når det gjelder det tredje punktet, å gi bedre informasjon om jobbmuligheter, foreslås det etablering av et bedre elektronisk informasjonssystem om muligheter og rettigheter i det indre marked. Det er et system som skal bygge på eksisterende databaser i EU, og legge opp til tilknytning til nasjonale databaser. Det legges også opp til styrking av det europeiske samarbeidet om arbeidsformidling, og det legges vekt på informasjonskampanjer for å fremme mobilitet. På dette punktet deltar Aetat allerede i nettverket mellom de europeiske arbeidsformidlingene og er aktive bl.a. i forhold til pilotprosjekter om bedre sammenknyttinger av nasjonale informasjonssystemer og felles CV-databaser i Europa.

Vår holdning til denne handlingsplanen er at vi følger nøye med, at vi på enkelte punkter gjerne skal ha et saklig samarbeid med EU, men at vi i prinsippet ønsker å plukke de områdene som ligger nærmest opp til våre behov og våre ønsker.

- Det var vel de tre sakene jeg ønsket å orientere om.

Lederen: Takk til arbeids- og administrasjonsministeren. Da er ordet fritt.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg har berre ei undring, og det er at når ein då skal leggja opp til ein felles innvandringspolitikk for EU, vil det seia at vi som EØS-medlem kan tapa vår moglegheit eller vår rett til å driva ein eigen flyktning- og asylpolitikk, som vi har presisert at vi skal gjera?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg tror, slik jeg sa, at denne handlingsplanen ikke krever noen handlinger fra vår side. Dette er en handlingsplan for EU, en serie konkrete tiltak som – så vidt jeg skjønner, men det må vel korrigeres her – ikke umiddelbart omfattes av EØS-avtalen.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det var greitt.

Per Sandberg (FrP): Det gjelder det siste, dette med yrkesmessig og geografisk mobilitet og bedre informasjon om jobbmuligheter i EU. Jeg lurer på hvordan Regjeringen ser det i forhold til sine egne planer om å åpne for økt arbeidsinnvandring, og hvorvidt en slik handlingsplan i EU vil dempe Regjeringens iver etter å åpne for arbeidsinnvandring utenfor EØS-området?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg tror Regjeringens holdning når det gjelder arbeidsinnvandring, ligger fast uavhengig av hva EU gjør på dette punktet. Men samtidig er vel vår holdning at vi er del av et felles arbeidsmarked både i Norden og Europa, og vi ønsker velkommen alle tiltak som bidrar til at det felles arbeidsmarkedet kan fungere bedre.

Komiteens leder: Flere har ikke bedt om ordet, og da takker vi arbeids- og administrasjonsministeren og de to komiteene som var innkalt til denne saken.

S a k n r . 2

Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 1. mars 2002

Komiteens leder: Utenriksministeren har ikke noen kommentarer her. Han skal ha et innlegg etterpå, som dreier seg om spesielle saker, men jeg spør nå om det er noen som har spørsmål eller noe å si til de aktuelle rettsaktene. – Det er det ikke.

S a k n r . 3

Eventuelt

Utenriksminister Jan Petersen: Først noen ganske få ord om Regjeringens europapolitiske plattform, som jeg også nevnte i min redegjørelse for Stortinget i dag. Den er nylig vedtatt, og dekker perioden frem til stortingsvalget i 2005.

Plattformen beskriver utfordringer, målsettinger og virkemidler for norsk europapolitikk. Den legger særlig vekt på EØS-avtalen og EØS-institusjonene samt Norges øvrige forbindelser til EU, EUs institusjoner, medlemsland og søkerland. Den omhandler også Norges forhold til andre internasjonale organisasjoner og land som er sentrale for norsk europapolitikk, herunder den transatlantiske dimensjonen, alleuropeisk samarbeid, nærrområdesamarbeid og bilateralt samarbeid i Europa. Den består av tre hoveddeler:

1. De viktigste utfordringer Norge står overfor i europapolitikken.
2. Målsettinger som skal ligge til grunn for arbeidet med å møte disse utfordringene.
3. Konkrete tiltak som skal settes i verk for å nå målsettingene.

Så vil jeg si noen om en sak som har vært drøftet gjentatte ganger i EØS-utvalget. Det dreier seg om barnematdirektivet.

Presset fra EU-siden i forhold til innlemmelse av barnematdirektivet i EØS-avtalen har økt merkbart den senere tiden. Dette er regelverk som i utgangspunktet skulle ha vært tatt inn i EØS-avtalen for flere år siden. Kommisjonen har ved flere anledninger også koblet barnematsaken med EØS/EFTA-statenes ønske om å delta i EUs byrå for mattrygghet. Deltakelse i dette byrået, som forkortes EFSA, anses som svært viktig ettersom dette organet vil legge de faglige premissene for alle fremtidige regler på næringsmiddelområdet i EU. Skal våre synspunkter og ønsker tas i betraktning, er det av avgjørende betydning at norske fagmiljøer deltar der og mottar informasjon om regelverksutviklingen.

På EØS-utvalgets møte 5. desember i fjor informerte jeg om at EØS/EFTA-statene tok sikte på å presentere en ny posisjon om barnematsaken for kommisjonen i løpet av desember 2001. Posisjonen innebar innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen, men med anmodning om tilpasning til direktivets maksimumsverdier for vitamin A og D, som har vært norske fagmyndigheters hovedinnvending mot direktivet. Ovennevnte posisjon ble overlevert kommisjonen 11. desember 2001. I januar 2002 mottok vi en negativ tilbakemelding fra kommisjonen på vår anmodning om tilpasning til direktivet. Kommisjonen stilte seg avvisende til våre innvendinger, og sa seg grunnleggende uenig i de faglige innvendingene Norge og Island hadde fremlagt. Kommisjonen anførte videre at direktivet lenge har vært gjennomført i EU-landene, uten at det har oppstått noen helseproblemer i den forbindelse, heller ikke i de nordiske landene. Kommisjonen fremholdt at mange barn i EU har det samme spisemønsteret som norske barn. Kommisjonens holdning er derfor at man må tillate import og samtidig sørge for at en mulig risiko fjernes gjennom saklig og objektiv informasjon til befolkningen. Argumentasjonen er i tråd med EF-domstolens rettspraksis på området.

EFTA-siden har nå uttømt mulighetene for å fremforhandle tilpasninger til direktivet. Island ønsker i denne situasjonen å innlemme direktivet så raskt som mulig. Norge har nå to alternativer: enten å gjennomføre direktivet eller å reservere seg mot å innlemme direktivet i EØS-avtalen. En eventuell bruk av reservasjonsretten vil høyst sannsynlig føre til kraftige reaksjoner fra EUs side. Det er liten tvil om at dette vil være meget belastende for samarbeidsklimaet mellom EØS/EFTA-statene og EU. I tillegg kan EU svare med å anse berørte deler av det aktuelle vedlegget i EØS-avtalen som midlertidig satt ut av kraft. I denne sammenheng vil det si avtalens vedlegg II, næringsmiddeldelen. Dette kan få konsekvenser for norsk eksportindustri.

Ved gjennomføring av direktivet vil de aktuelle barnematproduktene bli gitt en minimumsberiking, som ikke anses å føre til økt risiko for helseskade. Videre må Norge tillate frembud og salg av produkter opp mot de fastsatte maksimumsgrenser for f.eks. vitamin A og D. Representanter for norsk matvarebransje har gitt uttrykk for at de ønsker å følge de råd som fagmyndighetene gir, og dermed fastholde dagens praksis for beriking så langt det er mulig selv etter at direktivet blir gjennomført. En helt dominerende andel av det norske markedet for barnemat dekkes i dag av norsk produksjon. På kort sikt vil det derfor neppe skje store endringer i sammensetningen av barnemat på det norske markedet.

På denne bakgrunn har Regjeringen behandlet saken om EUs barnematdirektiv på nytt. Fra Regjeringens side har det vært lagt stor vekt på å finne en løsning som ivaretar de helsemessige aspektene i denne saken. Av hensyn til EØS-samarbeidets viktighet for Norge har det samtidig vært avgjørende å finne en løsning som er akseptabel for EU-siden. Ut fra en helhetsvurdering går Regjeringen inn for å innlemme barnematdirektivet i EØS-avtalen.

Det vil bli lagt opp til å iverksette tiltak med hensyn til overvåking av spedbarns og småbarns kosthold via kostholdsundersøkelser og økt prøvetaking og analyse av både norskprodusert og importert barnemat. Det vil bli utviklet et nettbasert system for meldeplikt for barnematprodukter, noe som vil sikre en ajourført oversikt over hvilke produkter som finnes på markedet, samtidig som myndighetene vil ha kontakt med industrien angående berikingspraksis.

I tillegg vil det foretas en fortløpende revisjon av anbefalinger for spedbarnsernæring, og det vil iverksettes kompetanseheving og informasjonstiltak til helsepersonell og småbarnsforeldre. Det vil i løpet av året arrangeres dagskonferanser om spedbarnsernæring og spedbarnsmat for helsepersonell i de fleste fylkene.

Det tas sikte på å overlevere et utkast til EØS-komitebeslutning i tråd med ovennevnte i nær fremtid. Beslutning i EØS-komiteen vil bli fattet med forbehold om Stortingets samtykke.

Så noen ord om teknisk oppdatering av EØS-avtalen. På EØS-utvalgets møte 5. desember i fjor informerte jeg om at EØS/EFTA-statene har diskutert muligheten for å foreta en «teknisk oppdatering» av EØS-avtalen i forbindelse med den forestående utvidelsen av EU og EØS. Med «teknisk oppdatering» menes en endring i EØS-avtalen av de artiklene i Romtraktaten som har en «skyggeartikkel» i EØS-avtalen, og som er endret på EU-siden gjennom Amsterdam- og Maastricht-traktaten.

Det har nylig kommet klare signaler fra høyt nivå i kommisjonen om at man på EU-siden ikke er innstilt på å koble EU/EØS-utvidelsen med en teknisk oppdatering av EØS-avtalen, da dette kan bidra til å forsinke EU-utvidelsen. Regjeringens vurdering er derfor at kommisjonens klare negative tilbakemelding

tilsier at det ikke er grunnlag for å videreføre denne prosessen før EU har avsluttet sine forhandlinger med søkerlandene.

Så noen ord om øremerking av stillinger for kvinner ved Universitetet i Oslo.

Som jeg orienterte om på EØS-utvalgets møte 24. januar i år, mottok ESA i august 2000 en klage vedrørende øremerking av postdoktorstillinger for kvinner ved Universitetet i Oslo. ESA sendte 28. november i fjor en grunnlagt uttalelse i saken, der overvåkningsorganet gav uttrykk for at det anser universitets- og høyskoleloven og ordningen med øremerking av stillinger for kvinner ved Universitetet i Oslo for å være i strid med EØS-avtalen. Regjeringen har etter en grundig vurdering bestemt seg for å fastholde det syn Norge hele tiden har gitt uttrykk for i saken, nemlig at reglene om øremerking er i samsvar med EØS-avtalen. Norges svar til ESA vil bli avgitt innen fristen, som er 28. februar 2002. Dersom vår argumentasjon heller ikke nå aksepteres, vil ESA antakelig fremme saken for EFTA-domstolen.

Så noen ord om artikkel 19-forhandlinger.

I henhold til EØS-avtalens artikkel 19 skal Norge og EU, med to års mellomrom, gjennomgå vilkårene for handelen med landbruksvarer med sikte på en gradvis liberalisering. Forhandlingene skal i henhold til artikkel 19 finne sted innenfor rammen av partenes respektive landbrukspolitik.

Artikkel 19-forhandlingene ble innledet våren 1996, men stoppet opp høsten 1997 på grunn av uenighet om størrelsen på vareomfang og konsesjonene som ble tilbudt. Forhandlingene har inntil nå vært stilt i bero i påvente av at forhandlingene om protokoll 3 om handel med bearbejdede landbruksvarer skulle ferdigstilles. I og med at disse nå er avsluttet, vil forhandlingene om gjensidig økt markedsadgang for basis landbruksvarer, artikkel 19, innledes igjen med et første møte med kommisjonen 4. mars d.å.

EØS-utvalget vil bli holdt orientert om utviklingen i forhandlingene.

Avslutningsvis vil jeg si noen ord om det kommende halvårige møte i EØS-rådet, som holdes 12. mars 2002 i Brussel. Møtet vil bli ledet av den spanske utenriksminister Piqué, da EU har formannskapet i EØS inneværende halvår. EU-siden vil være representert ved den såkalte troikaen, som er Spania, som nevnt, i

egenskap av nåværende formannskapsland i EU, Danmark i egenskap av kommende formannskapsland, og generalsekretær Solana samt kommissæren for utenrikssaker Chris Patten. Jeg vil selv delta på møtet. Møtet blir tredelt og består av en formell del, deretter en uformell orienteringsdebatt og endelig en politisk dialog innen rammen av en lunsj. I den formelle delen av møtet vil det bli utvekslet synspunkter på EØS-avtalens virkemåte. Tema under den uformelle orienteringsdebatten er Lisboa-strategien, mens tema for den politiske dialogen er Midtøsten, kampen mot terrorisme og Balkan.

Komiteens leder: Takk til utenriksministeren. Da er ordet fritt.

Haakon Blankenborg (A): Eg startar med barnemat, som det kanskje er siste behandlinga av her no. Der høyrest det ut som om det som skulle gjerast, er gjort gjennom dei siste åra, og Regjeringa har konkludert med at det ikkje er lenger å kome i forhold til dei norske krava. Frå Arbeidarpartiet sluttar vi oss til Regjeringas konklusjon på dette punktet. Vår tillit til utanriksministeren når det gjeld mengder av vitamin A og D er då ganske overveldande!

På dei andre punkta konstaterer vi også kommisjonens svar. Vi ser på det som eit offisielt svar når det gjeld teknisk oppdatering av EØS-avtala, og at den med det som her er sagt, er «stilt i bero» inntil vidare – dersom det er rett forstått.

Når det gjeld artikkel 19, registrerer vi det som er sagt, og at prosessen blir sett i gang. Der er det også ein offentleg debatt som ikkje er heilt grei å bli klok på slik den framstår i avisene. Det gjeld om det også då er ei kopling eller berre eit tilfeldig samanfall mellom diskusjonen om lakseavtala og igangsetjing av artikkel 19-forhandlingane når det gjeld jordbruksvarer. Om mogleg kunne kanskje utanriksministeren kommentere akkurat det forholdet.

Komiteens leder: Jeg skal høre om det er flere som har en vitamininnsprøyting å komme med?

Morten Høglund (FrP): Vi støtter også Regjeringens syn på barnematdirektivet, og tar til etterretning det som er sagt i forhold til oppdatering av EØS-avtalen og Universitetet.

Når det gjelder artikkel 19 og landbruk, registrerer vi også den koblingen som er gjort med fisk – ikke bare laks, men generell markedsadgang – og de forhandlinger som man håper kan komme i gang. Jeg registrerer også gjennom media at Regjeringen skal ha diskutert Norges posisjoner i så måte. Dette ser vi som veldig vesentlige spørsmål totalt sett, og er selvfølgelig spent på i hvilken grad Regjeringen vurderer å innlemme Stortinget i drøftinger rundt hva som skal være Norges posisjoner, både i forhold til landbruksforhandlinger og i forhold til fisk.

Åslaug Haga (Sp): I motsetning til de to foregående talerne beklager vi at Regjeringa er innstilt på å innlemme barnematdirektivet. Vi har jo hatt en lang prosess på dette, og det er ingen tvil om at de faglige rådene tilsier at dette bør vi ikke gjøre. Så det nytter dessverre ikke å ha tillit til utenriksministeren når det gjelder vitamin A og D. Da syns jeg heller man bør lytte til de fagfolkene som mener at dette er uheldig for norske barn, hovedsakelig.

Det er jo også et faktum, som Gro Harlem Brundtland sa i sin tid, at vetoretten ble framforhandlet for å brukes. Senterpartiet mener at dette er en opplagt sak hvor en bør bruke vetoretten. Den har aldri vært prøvd ut. Det blir spekulasjoner i forhold til hvilke motreaksjoner som ville komme fra EU. Ut fra det utenriksministeren redegjorde for ser vi at man på norsk side – fordi man velger å innlemme barnematdirektivet – må sette i gang en rekke tiltak for å motvirke de negative effektene av direktivet. Dette er ressurskrevende og kostnads-krevende, og det er etter vår oppfatning helt unødvendig.

Så vil jeg gjerne også høre nærmere fra utenriksministeren om de forlydender vi ser i pressen om en eventuell kobling mellom fisk og landbruk i forhandlingene om en mulig ny lakseavtale. I utgangspunktet er vårt synspunkt at det er svært uheldig å sette næringer opp mot hverandre, og at en slik kobling definitivt ikke bør gjøres.

Kristin Halvorsen (SV): SVs holdning når det gjelder barnematdirektivet, er vel også kjent. Vi er uenig i den konklusjonen som Regjeringen har trukket, og det har vel egentlig et samlet storting vært ut fra de faglige anbefalingene når det gjelder kvaliteten på barnemat og tilsetningsstoffer. Så det er vurderingen av den ulempen opp mot ulempene ved eventuelt å reservere seg mot å ta det inn som er Regjeringens avveining. Vi er enig med Senterpartiet i at dette burde vi ikke ha gjort, og det er en av de viktige sakene som vi har hatt størst innvending mot i forhold til EØS-avtalen.

Jeg regner med, slik som utenriksministeren formulerer seg, at dette blir lagt fram for Stortinget som en egen sak, men at det som nå gjøres kjent, er hvilken konklusjon Regjeringen har trukket.

Jon Lilletun (KrF): Det er rett som representanten Kristin Halvorsen akkurat sa, at det har vore svært mange som har vore skeptiske til direktivet, og fleire regjeringar har arbeidd i forhold til det. Så er ein altså komen i ein situasjon der ein må velje mellom to løysingar, og da oppfattar eg at det faglege miljøet – i dette tilfellet har eg full tillit til at utanriksministeren på ein klok måte byggjer på dei faglege råda - med dei supplerande tiltaka kan gå for den løysinga som Regjeringa har valt. Ut frå det finn også Kristeleg Folkeparti at sjølv om vi gjerne hadde sett at vi hadde nådd fram, og det vil eg tru at mange på Stortinget hadde, går vi for Regjeringas løysing. Det som eg må seie har ein viss relevans i argumenta som eg høyrer frå kommisjonen, at det dog er to andre nordiske land som har praktisert dette ei stund, tyder kanskje på at skepsisen vår har vore noko sterkare enn det var grunnlag for. Men det som avgjer det, er at dei faglege råda her har gått for den løysinga som Regjeringa vel.

Når det gjeld dei andre sakene, seier eg meg lei for at det ikkje var mogleg å kome vidare med tekniske justeringar av EØS-avtalen på dette tidspunktet, men har tillit til at Regjeringa jobbar vidare for å løyse det som ein ser behov for å løyse i samband med det ein vil oppnå med det og finne nye opsjonar. Når det gjeld samankobling av landbruk og fisk her, reknar eg med at ein forhandlar på bakgrunn av Sem-erklæring og regjeringserklæring, og har tillit til at ein løyser det på ein god måte.

Inge Lønning (H): Fra Høyres side kan jeg bare konstatere at vi ikke regner med at utenriksministeren har noe bruk for verken vitamintilskudd eller vitaminfatrekk. Det ligger vel i historien her når det gjelder dette barnematdirektivet, at det har vært en ganske langtrukken og ganske komplisert teknisk prosess, og så langt jeg kan lese det som foreligger i saken av faglige vurderinger, dreier dette seg om svært marginale gevinster og eventuelle tap som ikke under noen omstendighet ville forsvare at man brukte denne saken som en slags test-case, som jeg forstår Senterpartiet kunne tenke seg, for å teste ut den såkalte vetoretten. Det vil etter min skjønn være en nokså absurd øvelse fra norsk side å gjøre det. Så jeg vil tro at enhver ansvarlig regjering i den foreliggende situasjon ville ha trukket den konklusjonen som Regjeringen gjør når det gjelder den saken.

Når det gjelder spørsmålet om øremerking av vitenskapelige stillinger for kvinner, oppfatter jeg redegjørelsen dit hen at den saken er kjørt så langt som den kan kjøres etter regelverket, og at den nå er over i et rettslig spor, og at man ikke kan gjøre noe mer enn å avvente utfallet av den rettslige behandling av saken.

Generelt når det gjelder den tekniske oppdatering av EØS-avtalen, oppfatter jeg situasjonen dit hen at det blir tydeligere og tydeligere at – jeg hadde nær sagt – de eneste i verden som er opptatt av EØS-avtalen, er de tre landene som har en avtale med EU-systemet. For øvrig er det ingen som utviser særlig stor interesse for avtalen i det hele tatt, og det vil rimeligvis vedvare over en viss tid, i hvert fall inntil EU har fått utvidelsesprosessen på plass. Det setter oss i en relativt vanskelig situasjon for så vidt som det er vi selv som til enhver tid må forsøke å skape den interessen omkring EØS-avtalen hos den annen part, og det vil jeg tro kan bli en relativt anstrengende øvelse.

Utenriksminister Jan Petersen: Takk for det, leder.

Da skal jeg kommentere fire av de elementene som har vært oppe. Først vil jeg si til spørsmålet om øremerkede stillinger for kvinner ved Universitetet i Oslo at vi har bestemt oss for å stå på det norske standpunktet. Hvis noen hadde presset meg og spurt om hvor gode sjansene for å vinne den saken er, ville jeg vel bli noe vag i svaret, for å si det på den måten. Det tror jeg vi bare må være

innforstått med. Vi har allikevel bestemt oss for at vi kjører den saken, men det klart at her er det argumenter begge veier.

Det andre dreier seg om teknisk oppdatering. Jeg må innrømme at jeg ikke er så forferdelig opphisset over at vi ikke får det til, gitt at det er en oppdatering vi her snakker om. Hvis man begynner å gi seg inn i oppgradering, havner man inn i substansielle spørsmål. Det er en litt annen problemstilling. Men EU-kommisjonen var svært tydelig. Jeg hadde et møte her i Oslo med energikommisjonæren for et par uker siden. Han var meget tydelig i sitt budskap, og det har vi også hørt i andre sammenhenger. Så dette tror jeg vi rett og slett gjør klokt i å ta til orientering.

Så var det spørsmålet om barnematen. Det er riktig, som Haakon Blankenborg antyder, at denne saken har vi hatt veldig, veldig mange ganger, og jeg tror man må si at man har kommet til veis ende. Nå gjør man det ene eller det andre, og nå må beslutningen fattes. Det Norge da gjør, er å melde inn en posisjon, slik at prosessen i EØS-komiteen går slik som den skal, men det er jo riktig at når EØS-komiteens beslutning skal få en godkjennelse her i huset, må den komme som en egen sak. Men realiteten er at Norge på det tidspunkt da vil ha inntatt standpunkter, og jeg leser det vel slik at komiteen gir oss ryggdekning for den anbefaling som vi har gitt. Det er ikke slik at vi i denne saken plukker gevinster på øverste hylle. Vi hadde ønsket et annet resultat. Det ble det ikke, men avveiningen er at vi ønsker å gå for det. De faglige betenkeligheter som har vært, dempes jo ved de kompensasjonstiltakene som her er satt inn, som helseministeren tidligere har snakket om i EØS-utvalget, og som han er svært opptatt av at skal settes inn. Det er vi innforstått med at vi skal gjøre. Så får tiden vise om det er slik som Lilletun antyder, nemlig at vi kanskje har vært overbetykket fra norsk side. Det er i hvert fall slik at vi nå så langt som mulig, setter i gang kompenserende tiltak for dette.

Så gjaldt det fisk og landbruk. Der deler jeg helt ut Haakon Blankenborgs oppfatning, at det har ikke vært så lett å bli klok på den debatten som har foregått. Av den grunn har jeg heller ikke deltatt i den. Det er flere elementer her. Det ene er selve lakseavtalen, problemet med at minsteprisen er over det som nå er markedsprisen. Det er et helt spesielt problem som nå er i drøftelse mellom Norge og kommisjonen, og som nå er en antidumpingsak. På det punktet er det ikke spørsmål om å kompensere ved landbruksinnrømmelser. Det går som den saken det er. Jeg håper

vi får en løsning på det, men det er vanskelig for meg nå å si hvor den løsningen kommer til å ligge.

Det andre spørsmålet er denne utviklingsklausulen i artikkel 19, som understreker at her skal løsningene skje innenfor rammen av avtalepartenes respektive landbrukspolitikk.

Men så er det det tredje elementet, og det er det Morten Høglund har vært opptatt av ved en rekke anledninger, hva gjør vi nå på EU-markedet for å få a) bedre tilgang på fisk, og om man ikke får bedre tilgang på fiskeeksport, så i hvert fall b) kompensere for det vi taper på søkerlandenes marked når de blir medlemmer av EU. De har i dag frihandel, og den faller bort til fordel for et regimet som står i protokoll 9. Det siste er en ganske krevende forhandlingsrunde, fordi den må skje før EU utvides med søkerlandene. Det betyr at vi har tiden frem til 2004, kanskje 2005, før det må være på plass. Men det er for så vidt to problemstillinger som kanskje/ kanskje ikke er beslektede. Det er mulig å føre kompensasjonsforhandlinger. Det er klart at da senker man ambisjonsnivået til å kompensere for de bortfalte mulighetene. Men disse problemstillingene har vi, som jeg tidligere har nevnt, studert, og vi vil gjerne også drøfte det med Stortingets organer. Men da må jeg være veldig tydelig på at da må det drøftes på en sånn måte at vi ikke legger forhandlingsstrategien med billedsiden opp, for da er vi like langt. Da blir det ikke så mye forhandlinger, for dette blir vanskelig å gjennomføre. Men det er ikke noen tvil om at i hvert fall i kretser på EU-siden nok tenker i retning av både mer penger til fondet og til landbruk. Hva kravene da vil materialisere seg i når EU har bestemt seg for sine posisjoner, har jeg ikke noen forutsetninger for å si, men at det ikke her er et problem og en diskusjon, ville være galt å si. Det er jo ikke noen løsning, for å si det litt forsiktig, å si at det er uheldig å sette næringer opp mot hverandre. Det er realiteten, i den forstand at hvis man ikke er villig til å se de to tingene i sammenheng, vil en av næringene tape muligheter den ellers kunne ha hatt. Det er de avveiningene vi plikter å foreta, men hva avveiningene da vil bli, må Regjeringen komme tilbake til, for dette er en svært vanskelig sak hvor det er om å gjøre å velge et rett spor.

Jeg må også minne om at vi er under et visst press i forbindelse med WTO-forhandlingene. Det er ikke tvil om at Norge er – hvis man kan tillate seg uttrykket i en lukket forsamling – i en slags verstinggruppe når det gjelder landbruk, og dette er posisjoner som vi er nødt til å se nøye på fremover. Men det er riktig som Lilletun sier, at det er posisjoner i Sem, og det er

posisjoner i Stortinget som må ivaretas. Men å tro at det ikke her er dilemmaer, og at det her kan være tapte muligheter hvis man velger det ene fremfor det andre, vil være en ren illusjon å tro. Det er det vi er nødt til å sortere ut, og det er derfor dette er litt vanskelig å sortere ut, men det er på dette området vi eventuelt møter landbruk som en mulighet.

Lederen: Hvis det ikke er andre under Eventuelt, kan man vel si at dette ble bare barnematen.

Møtet hevet kl. 16.00.